

Voorwoord

Van de voorzitter

Terugkijkend op de laatste weken was daar natuurlijk het gasdebat waar ik de hele dag op de tribune met kromme tenen zat te luisteren. Veel getallen, zakelijk en emotioneel. Hartverwarmend daarentegen was de grote Groningse opkomst, het luiden van de noodklok door vrijwel alle kerken in Groningen en Drenthe en zelfs de Kloosterkerk in Den Haag, de Groningse vlaggen aan de provinciehuizen van Friesland en Drenthe en het luidkeels vanaf de publieke tribune gezonden Grunnens Laid!

Er is nu maar een heel klein stapje teruggezet, er moet veel meer gebeuren. Rekent u even mee? Voor de leveringszekerheid zou 21 miljard voldoende zijn, daarna terug naar 10 door zo maximaal mogelijke conversie met gas uit het buitenland, en langs die weg kunnen we binnen 1 of 2 jaar uitkomen op alleen nog maar strategisch gasgebruik.

In Groningen leeft de problematiek steeds sterker. Op onze laatste leden-voor-ledenbijeenkomst konden we meer dan 70 mensen begroeten. WOZ was het thema. Ter vergadering is een nieuwe werkgroep ontstaan die voorstellen en adviezen zal formuleren op alle aspecten van dit thema. Als nieuw thema voor een volgende leden-voor-ledenbijeenkomst denken wij aan de gang van zaken rond de komende versterkingsoperatie.

Waardevermeerderingsregeling teruggehaald door Kamp!

Het ontwerp en de uitvoering van de Regeling met een bijbehorend budget van € 125 miljoen is door minister Kamp met zijn besluit van 17 januari 2014 neergelegd bij de Dialoogtafel.

Om diegenen waarvan vorig jaar het huis werd verbouwd dan wel hersteld niet te lang te laten wachten is vorige zomer besloten tot eerst een interim-regeling met de intentie om de definitieve regeling direct in het voorjaar van kracht te laten worden met minimaal de voordelen uit de interim-regeling zo niet beter.

De regeling beoogde compensatie voor imagoschade voor de 9 gemeenten boven het Groninger gasveld. Bij het ontwerp van de kaders voor deze regeling is aangesloten bij het advies van de Commissie Meijer die sprak van een voucher voor alle huizenbezitters van € 4.000.

Zoals inmiddels genoegzaam bekend is, is in opdracht van de Dialoogtafel de tijdelijke regeling waardevermeerdering door Provinciale Staten officieel bekrachtigd. De regeling wordt uitgevoerd door SNN.

Conform de voorgenomen planning stond vaststelling van de definitieve regeling geagendeerd voor 9 februari op de Dialoogtafel. De akkoordpartijen (minister Kamp, provincie en gemeenten) hebben op die dag echter een aanvullend bestuursakkoord gepresenteerd. Daarin heeft minister Kamp gemeend als wisselgeld voor de komst van een nationaal coördinator en de uitbreiding van het gebied met gemeenten Menterwolde en Hoogezand beoogde waardevermeerderingsregeling bij de Dialoogtafel weg te moeten halen. Hij heeft daar eigen ideeën over.

Hoe een nieuwe regeling er uit gaat zien? Daar is niet meer van te zeggen dan dat Kamp wil uitgaan van “hoe meer schade, hoe meer compensatie”. Maar meer dan € 4.000 zal dat zeker niet worden. Hoe betrouwbaar is deze minister??????

Mijn advies? Zo snel mogelijk uw aanvraag indienen. De voorlopige regeling is nog van kracht tot 1 april en na vaststelling van de verlenging door Provinciale Staten (in maart) zal deze voorlopige regeling denkkelijk nog doorlopen tot 1 september 2015.

Het standpunt van de GBB blijft dat elke huizenbezitter in het aardbevingsbied te maken heeft met waardevermindering en dus recht heeft op compensatie.

Inzet van de GBB blijft onverkort daarop gericht!

Elk lid telt!

De Groninger Bodem Beweging had eind vorig jaar 2.439 leden. Inmiddels hebben zich honderden nieuwe leden gemeld. Bij het uitkomen van deze nieuwsbrief staat de teller op 2.755.

Praat met uw burens en bel uw kennissen – elk nieuw lid maakt de GBB sterker!

Gasdebat 12 februari

Op 12 februari vond in de Tweede Kamer het gasdebat plaats. Het werd een buitengewoon gedenkwaardige dag.

Om 11.00 uur luidden in de hele provincie Groningen de noodklokken van de kerken. Zeer indrukwekkend, bij velen liepen de rillingen over de huid. In Drenthe, Friesland en Den Haag luidden kerken de klokken uit solidariteit.

Het persoonlijke relaas van Nicolette Marie uit Bierum maakte veel indruk op Het Plein in Den Haag. Even aangrijpend was het Grunnens Laid, dat later op de publieke tribune werd gezongen.

Het Tweede Kamerdebat zelf was een onvoorstelbare sof. Ruim 12 uur lang pratende hoofden, die het woord veiligheid om het andere woord bezigden, maar die uiteindelijk niets presteerden voor de veiligheid van de Groningers. Alles was vooraf al bepaald door winstbejag en politieke belangen. Voor de noodklokken bleef men Oostindisch doof.

Voorafgaand aan het gasdebat was er op 28 januari een hoorzitting. Daarin werd door Tweede Kamerleden met belanghebbenden gesproken. Voor de Groninger Bodem Beweging werd Lambert de Bont hier gehoord. Om de kamerleden voor te bereiden kregen ze vooraf een zogenaamde reader, waarin alle belanghebbenden hun visie konden toelichten.

Omdat het een goede samenvatting geeft van de standpunten van de Groninger Bodem Beweging nemen we onze bijdrage integraal op in deze nieuwsbrief:

Standpunten GBB

Bijdrage reader hoorzitting TK 28 januari 2015

Stoppen met de gaswinning

Vanuit het oogpunt van veiligheid voor de Groningers is het onbegrijpelijk dat de gaswinning wordt voortgezet. De huidige winning bepaalt de zwaarte van bevingen in de toekomst en trekt daarop een zware wissel. Gelet op de onzekerheden in de kennis van het Groningenveld, de precieze oorzaken en gevolgen van de gaswinning, moet de gaswinning tot nul worden teruggebracht.

Uitwerking van argumenten:

1. Het is een goed gebruik dat in het geval dat een beleidsbeslissing een kans op grote schade met zich meebrengt, het voorzorgsprincipe wordt toegepast: er moet eerst helderheid komen over de risico's van de gaswinning en over de wijze waarop deze beheersbaar zijn, voordat een dergelijk besluit wordt genomen, i.c. doorgaan met de gaswinning. Zie ook verderop.
2. De enige manier om de compactie van het gesteente - het gevolg van de drukverlaging in het gesteente door de gaswinning en de primaire oorzaak van de bevingen - zo snel mogelijk tot stilstand te brengen, is het stoppen van de gaswinning waardoor er geen verdere drukverlaging in het gasreservoir optreedt.
3. Doorgaan met gas winnen betekent het doorgaan van aardbevingen waarvan de zwaarte zich moeilijk laat voorspellen. Dit betekent dat er een monsterachtige verstevigingsoperatie op gang moet komen, waarvan de gevolgen niet zijn te overzien. In een mondelinge presentatie van de Stuurgroep NPR aan de Dialoogtafel die de impact van de in te voeren NPR in kaart moet brengen, is een beeld geschetst van grootschalige versteviging van zo'n 60.000 woningen, waarvan naar alle waarschijnlijkheid een fors deel gesloopt zal moeten worden. Dit betekent de doodsteek voor de leefbaarheid in het aardbevingsgebied.
4. Doorgaan met gas winnen betekent het meer en meer vergroten van risico's en allerlei negatieve neveneffecten. Bij het maken van een zorgvuldige afweging over de goedkeuring van het winningsplan dient de aard en diversiteit van deze directe en indirecte risico's en neveneffecten betrokken te worden. Het betreft concreet:
 - Levensbedreigende effecten
Wij verwijzen hierbij naar het Incidentbestrijdingsplan van 15 januari 2014 van de Veiligheidsregio Groningen, dat in dit verband voor zich spreekt.
 - Psychische en financiële problemen voor bewoners
Onvoldoende wordt het gevoel erkend van bewoners die dag in dag uit leven met angst, schuldgevoel en het gevoel gevangen te zitten in hun huis en het risicogebied.

- **Waardedaling van woningen**
De NAM erkent formeel nog altijd geen enkele aansprakelijk voor een eventuele waardedaling. De voorgenomen regeling (zie NAMplatform.nl) geldt uitsluitend woningen die verkocht zijn, en is in dit opzicht geen generieke vergoeding voor waardedaling. Het is echter een feit is dat woningen die kwetsbaar zijn gebleken voor aardbevingen, feitelijk onverkoopbaar zijn geworden.
- **Problemen bij het preventief verstevigen van woningen**
De minister spreekt over het preventief verstevigen van woning en gaat er daarbij impliciet vanuit dat dit in alle opzichten haalbaar is. Bepaalde categorieën gebouwen zijn uit de aard der zaak niet preventief te verstevigen, blijven kwetsbaar, en zullen gesloopt moeten worden. De bewoners daarvan zullen gedwongen worden hun huizen te verlaten.
- **Problemen bij het schadeherstel van woningen**
Tot op heden vertoonde dat veel tekortkomingen en lange wachttijden. De minister wil de procedure hiervoor verbeteren. In het functioneren van het hiertoe opgerichte Centrum voor Veilig Wonen (CVW) heeft de GBB weinig vertrouwen zolang het CVW niet volledig onafhankelijk van de NAM opereert. Zolang de NAM contractpartner is van het CVW en de protocollen van het CVW formeel door de NAM worden vastgesteld is dit niet het geval. Het instellen van een Rijksdienst kan een verbetering zijn, mits ook deze onafhankelijk van de NAM en de Overheid kan functioneren.
- **Schade aan regionale leefbaarheid**
De aardbevingsproblematiek brengt de regio veel schade toe. Het vestigingsklimaat wordt slechter, zie het rapport Meijer. Ook de minister erkent deze schade en werkt mee aan een stimuleringsprogramma voor de komende vijf jaar. De stimuleringsmaatregelen gaan er echter aan voorbij dat aardbevingen -bij voortzetting van de gaswinning op het nu beoogde niveau- naar verwachting veel langer zullen voortduren. Het woon- en vestigingsklimaat op lange termijn is aanzienlijk verslechterd.
- **Schade aan cultureel erfgoed**
De aardschokken die door de gaswinning worden veroorzaakt, vinden plaats in een uniek oud cultuurlandschap met velerlei monumenten, waaraan grote en deels onherstelbare schade wordt toegebracht.
- **Milieurisico's door aardbevingen**
Aardbevingen brengen kettingreacties op gang, die potentieel grote milieugevolgen met zich mee brengen. Overstromingsrisico's en calamiteiten met chemische industrie kunnen leiden tot grote milieuschade.

De GBB meent dat deze risico's en gevolgen onacceptabel zijn, mede vanuit het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Met het doorgaan met gas winnen worden potentieel levensbedreigende situaties geaccepteerd. Veel inwoners van het gebied worden beroofd van een normaal gezinsleven en een woning waarin men zich veilig kan voelen.

In het EVRM verplichten de ondertekenaars zich, waaronder Nederland, het recht op leven te beschermen (art. 2, lid 1). Voorts, dat iedereen recht heeft op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven en zijn woning (art. 8, lid 1). Op basis van hetgeen hierboven aan effecten van de gaswinning is geconstateerd, kan niet anders worden geconcludeerd dan dat het besluit door te gaan met de gaswinning in strijd is met fundamentele mensenrechten.

5. Besluiten onder onzekerheid

Er bestaat een grote onzekerheid over tal van aspecten van de (effecten van) de gaswinning. Deze onzekerheid zal ook nog bestaan in 2016 wanneer de NAM een nieuw winningsplan moet opleveren. Een opsomming van bestaande onzekerheden en onduidelijkheden:

De precieze oorzaak van de bevingen in relatie tot de gaswinning is niet bekend: hier circuleren meerdere theorieën over.

- De effecten van de gaswinning in de ondergrond en de effecten hiervan op de bovenliggende grondlagen (zoutlagen!) zijn onduidelijk.
- De verwachte frequentie en zwaarte van de bevingen is niet bekend. Er zijn alleen statistische berekeningen en probabilistische simulaties op basis van onzekere parameters. Het winningsplan en de reacties daarop van TNO en het SodM bevatten beschrijvingen van de onzekerheden van de gebruikte modellen en daarin gehanteerde parameters. Gegeven de onzekerheden die uit alle onderzoeken blijken, dienen de voorspellende waarde van de onderzoeken en de geloofwaardigheid van het winningsplan en de onderzoeken te worden gerelativeerd. Het voorgenomen besluit gaat daaraan voorbij.
- De verdeling van het aardbevingsrisico over het aardbevingsgebied is onbekend. De NAM moet deze risicoanalyse nog opleveren: binnen 6 maanden na het definitief besluit (artikel 6 voorlopig besluit).
- De risico's van dijken en kades in relatie tot aardbevingen zijn moeilijk in te schatten.
- Eveneens moeilijk in te schatten is de impact van alle negatieve neveneffecten - onder punt 4 opgesomd - die de aardbevingen met zich meebrengen op het psychische welzijn van de bewoners in de regio.

- De minister heeft een onderzoek gelast, dat moet leiden tot de totstandkoming van een breed geaccepteerde methodiek voor de berekening en de weging van de aardbevingsrisico's in Groningen (voorlopig besluit pp. 11). Het resultaat hiervan wordt mogelijk pas in het najaar van 2015 verwacht en kan nog niet bij de afwegingen bij het besluit worden betrokken. Van de opdracht tot dit onderzoek valt af te leiden dat er op dit moment geen breed geaccepteerde methodiek voor de berekening en de normstelling van de aardbevingsrisico's in Groningen bestaat. Niettemin concludeert de minister dat de risico's die verbonden zijn met het voortzetten van de gaswinning op het huidige niveau acceptabel zijn. Logischer zou zijn éérst de normstelling te ontwikkelen alvorens een zorgvuldig besluit te kunnen nemen, waarbij recht wordt gedaan aan de risico's van de bevingen voor de Groninger bevolking.
- Het advies van de Stuurgroep NPR die de impact - op bouw en versteviging van huizen - van de NPR in kaart moet brengen, is nog niet rond en kan niet worden meegenomen in de afwegingen. Dit terwijl deze impact catastrofale gevolgen heeft voor het woningbestand en bewoners.
- Het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid naar de rol van veiligheid in de besluitvorming over de gaswinning is nog niet bekend, behoudens de uitgelekte conclusies op hoofdlijnen. De GBB acht het van groot belang dat de uitkomsten van dit rapport een rol spelen bij de besluitvorming over de gaswinning.

Kortom, de minister laadt zich bij zijn besluit nagenoeg uitsluitend leiden door de enige twee zekerheden die hij heeft: de Staat kan het geld niet missen en het afkopen van buitenlandse leveringsverplichtingen is duur. Alle andere onzekerheden en potentiële gevaarlijke en schadelijke effecten neemt hij op de koop toe maar spelen geen rol bij de afwegingen van de minister.

Met het doorgaan van gaswinning op het huidige niveau met deze mate van onzekerheid, neemt de minister een onverantwoord risico met de bevolking van Noord-Groningen.

We herhalen dat tót het moment dat er meer zekerheid is, het voorzorgsprincipe moet gelden: de gaswinning kan niet worden voortgezet zolang de risico's en het beheersingsmechanisme daarvan niet duidelijk(er) zijn.

bestuur GBB, 28 januari 2015

Rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid

Op 18 februari 2015 verscheen het langverwachte Rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid. Het rapport bevestigt wat de Groningers allang weten: alleen de opbrengst telde in de besluitvorming, niet de veiligheid. De GBB stelt zich op het standpunt dat het nu echt anders moet. En neemt geen genoegen met mooie woorden maar wil daden zien waaruit blijkt dat onze veiligheid het centrale item is. Het laatste Kamerdebat is niet echt een stimulerend voorbeeld daarvan. Ook de eerste reacties van Kamp en de NAM op het rapport zijn ronduit teleurstellend.

Zie hier het verkorte rapport:

www.groninger-bodem-beweging.nl/index.php/nieuwsarchief/536-veiligheid-nooit-een-rol

En het volledige rapport op de site van de Onderzoeksraad:

www.onderzoeksraad.nl/nl/onderzoek/1991/aardbevingsrisico-s-in-groningen

Commissie Bodemdaling door aardgaswinning in Groningen

Bodemdaling en schade

De Groninger Bodem Beweging heeft van leden na de oproep in de vorige nieuwsbrief in 14 dagen ruim 50 meldingen binnengekregen van verzakkingen en zettingen die niet door de NAM als schade door aardbevingen wordt erkend. De omvang van het aantal meldingen roept niettemin een vermoeden op van een relatie met de bodembeweging door aardgaswinning.

Voor de GBB was dit aanleiding onlangs een gesprek aan te gaan met de Commissie Bodemdaling door aardgaswinning in Groningen.

De Commissie werkt binnen het kader van de overeenkomst tussen de NAM en de provincie Groningen. De Commissie heeft uitgelegd dat de meetpunten voor bodemdaling op de harde laag in de diepere ondergrond zijn opgesteld (ongeveer – 20 m onder maaiveld). Door deze meetmethode wordt de (natuurlijke) inklinking in de bovenste grondlagen uitgesloten van meting. De gemeten daling geeft een kleine horizontale helling per kilometer. Deze helling is onvoldoende om schade aan gebouwen te verklaren.

Desgevraagd deed de Commissie bodemdaling een aantal suggesties over alternatieve verklaringen van de vele verzakkingen:

- Het kenmerk van zetting na nieuwbouw is dat de grootste schade in korte tijd optreedt en daarna over lange tijd zeer weinig meer toeneemt (anti-logaritmisch karakter). Met andere woorden, dit is geen plausibele verklaring voor nieuwe verzakkingen bij oudere huizen.
- Zetting door trillingen door aardbevingen achten zij geen plausibele verklaring; dit effect zie je wel bij zand maar niet bij klei.
- Een mogelijke verklaring is dat nieuwe scheuren, ontstaan door aardbevingen, de aanwezige spanning in de woning kan doen ontladen. Zo kan een woning al lang de neiging hebben gehad te verzakken wat het constructief verband tussen muren en fundament deed voorkomen. Door de scheuren vanwege de aardbevingen, die dit verband verbreken, kan de verzakking plotseling doorzetten. Indien deze verklaring klopt, is de NAM wel degelijk aansprakelijk voor de optredende verzakking.
- Verder zou schade kunnen optreden door het peilbeheer door de waterschappen. Te lang een te lage waterstand kan inklinking veroorzaken. Als dit onder en om het huis niet overal even erg is, kan dit verzakking veroorzaken.

De GBB acht het van belang dat het fenomeen van verzakkingen nader wordt onderzocht. Het schadeverhaal bij de NAM/CVW is gestoeld op bouwkunde. Het element van geomechanica is onderbelicht. Het feit dat er in zo'n korte tijd zoveel meldingen zijn geeft aan dat er iets aan de hand is dat nadere verklaring verdient. In sommige situaties is zelfs sprake van een toenemend schadebeeld. De GBB zal zich er voor inzetten dat de dialoogtafel op korte termijn onderzoek laat doen.

Een breed geldende uitkoopregeling huizen. Noodzaak!

Elk verhaal is een persoonlijk verhaal

De GBB is voorstander van een breed geldende uitkoopregeling gelijkend op de Moerdijk regeling. Een telefoontje afgelopen week van een ruim tachtigjarige dame naar de GBB bevestigde weer eens de noodzaak van een dergelijke regeling.

Haar punt was: "Weet de GBB soms hoe de verwachtingen zijn met de huizenmarkt in het aardbevingsgebied? Ik heb mijn huis al ruim een jaar te koop staan en er is nog niemand geweest. De makelaar zegt, dat het niet zal meevallen vanwege de aardbevingschade en de aardbevingen in dit gebied. Vinden jullie dat ook? Weet u. Ik heb geen familie meer hier. Mijn enige dochter woont met man en kinderen bij Nijmegen. En ik kan steeds minder goed voor mezelf zorgen en daarom wil ik naar haar verhuizen. Zodat ik niet zonder mantelzorg kom te zitten als het nog minder met me gaat. Want je moet het nu zelf regelen, he? Maar het lukt maar niet om mijn huis te verkopen. Er komt niemand. Zelfs niet kijken. Wat weten jullie van de huizenmarkt? Hoe raak ik mijn huis kwijt?"

Ik viel echt helemaal stil. Het flitste door mijn hoofd: “Mevrouw zit echt gevangen in dit gebied! In een notendop wordt de noodzaak aangetoond van een breed geldende uitkoopregeling. Dat zou immers de oplossing voor deze dame zijn. En recht doen aan haar en ook aan vele anderen.” Maar rechten van huiseigenaren in het aardbevingsgebied staan helaas steeds meer en meer onder druk. Het viel me zwaar om ter sprake te brengen dat de huizenmarkt inderdaad ingestort is. En dat een toereikende uitkoopregeling er nog steeds niet is. En dat het dus weinig hoopvol voor haar uit zag.

Het was ongepast om te wijzen op de inzet van de GBB om snel een breed geldende uitkoopregeling te krijgen voor huizen in het aardbevingsgebied. Een uitkoopregeling waarin opgenomen, dat de huiseigenaar en bewoner zelf dient te bepalen of zijn situatie ernstig genoeg is om in aanmerking te komen voor een dergelijke regeling. Geen toetsingscommissie en het daarmee gepaard gaande bureaucratische gedoe! Geen experts die zogenaamd deskundig zijn om de mate van andermans leed te bepalen.

En al helemaal niet de overheid, NAM of andere instituties betrekken bij het bepalen van de ernst van de situatie van de huiseigenaar en bewoner om gebruik te kunnen maken van een uitkoopregeling.

Immers, van hen weten wij inmiddels maar al te goed dat het belang van de bewoners bij de gaswinning nooit centraal stond, staat en denkkelijk ook nooit centraal zal staan. Men heeft zijn geloofwaardigheid en het vertrouwen immers volledig verspeeld.

Niemand anders dan de eigenaar en bewoner in het aardbevingsgebied kan en mag bepalen of zijn situatie ernstig genoeg is om gebruik te maken van een uitkoopregeling! Dat geldt voor deze tachtigjarige dame en dient ook voor iedere andere huiseigenaar en bewoner in het aardbevingsgebied te gelden. Dat is het standpunt van de GBB. Waar blijft die noodzakelijke breed geldende uitkoopregeling waarin dat is opgenomen?

Aardbevingsconcerten

Paasmenu: 5 april in Loppersum en 6 april in Groningen

Het nieuw Groninger Bachkoor geeft twee bijzondere benefietconcerten ten bate van de GBB.

Op 5 april, 16.00 uur in de Petrus en Pauluskerk in Loppersum, en op 6 april. 16.00 uur in de Nieuwe Kerk in Groningen. Er worden werken uitgevoerd van Brumel en Bach.

Zie voor meer informatie onder meer de flyer op de site van de GBB

www.groninger-bodem-beweging.nl/index.php/nieuwsarchief/537-aarde-beefde